

Výstava České společnosti pro ochranu netopýrů

„Netopýři tajemní a zranitelní“

Anotace:

Výstava ukazuje rozmanitost netopýřích druhů vyskytujících se v České republice a představuje netopýry jako jedinečné živočichy, kteří si zaslouží žít v naší blízkosti. Kromě informací o způsobu jejich života či metodách výzkumu, se dotýká také problematiky jejich ochrany, zejména z pohledu soužití netopýrů a lidí v budovách.

Panely s fotografiemi českých chiropterologů a doprovodným komentářem doplňují ukázky literatury, výzkumných pomůcek či speciálních budek pro netopýry. Součástí výstavy je také prezentace hlasů několika druhů netopýrů z ultrazvukového detektoru, kterou si mohou návštěvníci sami pouštět, pracovní listy pro děti a další interaktivní prvky.

Technická specifikace:

Výstava zahrnuje celkem 14 panelů s fotografiemi a texty o velikosti 100 x 70 cm a panel s tiráží formátu A2 (materiál: kapa mount 10 mm, celoplošně kaširovaný fotografický tisk s povrchovou laminací). Panely jsou opatřeny hliníkovými rámy s úchyty pro zavěšení.

Součástí výstavy jsou dále drobné prostorové exponáty (např. výzkumné pomůcky, kostra netopýra, budky, literatura), CD s prezentací nahrávek hlasů netopýrů a několik interaktivních úkolů pro děti. V případě využití prezentace hlasů je nutné mít k dispozici počítač s MS Powerpoint, zvukovou kartou a reproduktory. Pro využití prostorových exponátů je třeba mít k dispozici 2 – 3 zajištěné vitríny, případně stůl na interaktivní úkoly.

Podmínky zapůjčení:

Výstava je k dispozici k bezplatnému zapůjčení. Náklady na převoz a instalaci hradí vypůjčitel. Výstava je určena k prezentaci pouze ve vnitřních prostorách budov, preferovány jsou dlouhodobější instalace (min. 14 dní). Další podmínky jsou ošetřeny smlouvou o výpůjčce.

Kontakty:

V případě zájmu o zapůjčení nás kontaktujte na e-mailu: netopyr@ceson.org nebo na tel: 732 615 295 (Mgr. Eva Cepáková, Ph.D.)

Výstava vznikla v rámci projektu „Na půdě, tam to žije – aneb poznejte tajemný svět netopýrů!“ (napude.sousednetopyr.cz), který finančně podpořily SFŽP ČR a MŽP.

Ministerstvo životního prostředí

Náhled výstavních panelů:

Netopýři tajemní a zranitelní

LETOUNI (Chiroptera)

Letouni (Chiroptera) jsou jedinou skupinou savců se schopností aktivního letu. Jedná se o druhý nejpočetnější řád po hlodavcích. Pro oslý řád je typická obrovská variabilita ve stavbě těla, ve způsobu získávání potravy a využití úkrytů.

Na všech světadlech (mimo Antarktida) se vyskytuje přes 1250 druhů letounů. Z tohoto počtu byl zatím u 27 druhů prokázána výskyt na území České republiky. Druhy zjištěné na našem území patří do tří řádů: vřepencovití (*Rhinolophidae*), netopýřovití (*Vespertilionidae*) a létavcovití (*Miniopteridae*).

Společnými znaky spojujícími všechny letouny jsou přední koňčiny přeměněné v blasná křídla a další upravení k aktivnímu letu jako odlehčená kostra, dobře vyvinuté klíční kosti, hřebec na hrudní kosti a mohutné létací svaly.

Káňe egyptské (*Eptesicus aegyptius*) (Antonín Reiter)

Netopýř pestrý (*Hypsiglossa soricina*) (Jiří Šafář)

Netopýř velký (*Barbastella barbastellus*) (David Fischer)

Další typickou vlastností je schopnost echolokace, která slouží jako nástroj dokonale orientace v noci. Netopýři vysílají série krátkých, pro člověka neslyšitelných zvuků, jejichž odrazy od předmětů zachycují citlivým sluchem. Netopýři a létavce vydávají signály otevřenou tlamkou, vřepenci nosem, na kterém mají typické blasné výrůstky sloužící k zesílení a směřování zvuku.

U většiny našich druhů letounů rodí samice každoročně jen jedno mládě, které kříjí přibližně měsíc. Pouze netopýř černý, rezavý, stromový, parkový a hvězďavý mohou mít mláďata dvě, u pestrých výjimečně i tři. Mláďata často získávají v blízkosti svých matek i po dosažení věku zvláštní tak zvané o tradičních úkrytech.

Rád letouni se dělí na dvě velké skupiny - podřád Pteropodiformes (kalloni a vřepenci) a podřád Vespertilioniformes.

Netopýř bílý (*Plecotus auritus*) (Jaroslav Červený)

Vřepenc mládě (*Rhinolophus hipposideros*) (David Fischer)

Netopýř velký (špatně myšlen) (Vlastislav Káňa) (Antonín Reiter)

Česká společnost pro ochranu netopýřů
www.sousednetopyr.cz

Netopýři tajemní a zranitelní

Netopýř ušatý (*Plecotus auritus*)

Jako úkryty pro letní kolonie slouží štěrbiny mezi trámy na pládech, střípné i dutiny stromů a štěrbinové prostory podél stěn. Do zimních úkrytů v jeskyních, štolách a sklepech se stěhují zpravidla od konce října. Stejně jako příbuzný n. dlouhouchý snižuje během zimování teplotně ztráty tím, že skládá své dlouhé uši pod křídla.

Netopýř dlouhouchý (*Plecotus austriacus*)

Tento druh se vyhýbá souvisle zalesněným územím a upřednostňuje spíše otevřenou zemědělskou krajinu nížších poloh. Letní kolonie obývají lidské stavby. Živí se především plořázkovitými motýly.

Netopýř dlouhouchý (*Plecotus austriacus*) (Jaroslav Červený)

Zimující netopýř bílý (*Plecotus auritus*) (David Fischer)

Netopýř dlouhouchý (*Plecotus austriacus*) (Dita Weinfurtová)

Česká společnost pro ochranu netopýřů
www.sousednetopyr.cz

Autoři fotografií: Jaroslav Červený, Daniel Horáček, Antonín Reiter, David Fischer, Jiří Šafář, Petra Schnitzerová, Miloš Anděra, Vlastislav Káňa, Denisa Mikešová, Radek Lučan, Peter Kaňuch, Dita Weinfurtová